

Dosarul nr. 3ra-14/24
2-22090100-01-3ra-04012024

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani (jud.: V. Ciumac)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud.: Gh. Mîra, A. Bostan, Gr. Dașchevici)

ÎN C H E I E R E

29 mai 2024

mun. Chișinău

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

Completul de judecată, în componență:

Președinte, judecător

Judecători

Stela Procopciuc

Diana Stănilă

Ion Malanciuc

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Șaranuț Corina împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la anularea actului administrativ individual defavorabil și obligarea emiterii actului administrativ favorabil,

împotriva deciziei din 31 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani din 27 martie 2023,

c o n s t a t ă :

La 24 iunie 2022, Șaranuț Corina a depus cerere de chemare în judecată în procedura contenciosului administrativ împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale (CNAS) prin care a solicitat anularea parțială a deciziei CNAS nr. 2022/91/1/21730 din 08.04.2022 privind stabilirea indemnizației de maternitate, cu obligarea CNAS de a modifica cuantumul salariului utilizat la calcularea indemnizației pentru lunile ianuarie - februarie 2022 (ianuarie 2022 – 44 000 lei, februarie 2022 – 44 000 lei), - venituri salariale din care au fost calculate și achitate de către angajator contribuții individuale de asigurări sociale, cu recalcularea indemnizației de maternitate și a bazei de calcul.

În motivarea acțiunii reclamanta a invocat că, în perioada lunii martie anul 2022, aflându-se în concediu de maternitate s-a adresat cu cerere către Casa Națională de Asigurări Sociale, Oficiul Teritorial Centru privind stabilirea indemnizației de maternitate, conform prevederilor legislației în vigoare.

Ulterior, la 21 aprilie 2022 i-a fost adusă la cunoștință Decizia CNAS privind stabilirea indemnizației de maternitate nr. 2022/91/1/21730 din 08 aprilie 2022, în baza căreia pentru perioada 01.03.2022 până la 04.07.2022 i-a fost calculată indemnizația de maternitate în mărime de 113 466,10 lei.

Nefiind de acord cu decizia sus menționată, la 12 mai 2022 s-a adresat CNAS cu o cerere prealabilă, prin care a solicitat reexaminarea dosarului personal, deoarece la calcularea indemnizației de maternitate nu au fost luate în calcul în totalitate veniturile realizate în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii producerii riscului asigurat și anume pentru lunile ianuarie, februarie 2022, total veniturile din salariu au constituit: 44 000 de lei - luna ianuarie, 44 000 de lei - luna februarie, însă în decizie, la compartimentul salariul utilizat în calcularea indemnizației, este indicat ianuarie 2022 – 23 100 de lei, februarie 2022 – 22 000 de lei.

Refuzul CNAS de a include în baza de calcul în întregime salariul calculat și achitat de către angajator, a fost motivat prin faptul că în conformitate cu datele Registrului de stat al evidenței individuale, la data stabilirii indemnizației de maternitate (08 aprilie 2022) angajatorul TDS & Co SRL a achitat contribuții de asigurări sociale în mărime de 264 de lei din mărimea cuvenită a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii de 5 280 de lei, aferentă salariului de 22 000 de lei calculate pentru luna ianuarie. Iar din salariul calculat de 22 000 de lei, luna februarie 2022, angajatorul nu a achitat la bugetul asigurărilor sociale de stat contribuții de asigurări sociale, ceea ce a determinat la neincluderea în calcul a venitului respectiv, deoarece la determinarea bazei de calcul a indemnizației de maternitate se ia în considerare venitul din care la data stabilirii indemnizației, au fost calculate și plătite contribuția.

În continuarea dezacordului cu decizia CNAS, a indicat reclamanta că fiind persoană asigurată, potrivit prevederilor art. 16 alin. (1) din Legea nr. 289/2004 privind indemnizațiile pentru incapacitatea temporară de muncă și alte prestații de asigurări sociale, asiguratele, soțiile aflate la întreținerea soților asigurați și șomerele care s-au aflat la evidență în instituțiile medico-sanitare din Republica Moldova, care au dreptul la concediu de maternitate, ce include concediu prenatal și concediu postnatal, beneficiază de indemnizație de maternitate.

Potrivit prevederilor art. 7 alin. (1) din Legea sus menționată - baza de calcul al indemnizației - o constituie venitul mediu lunar asigurat, realizat în ultimele 12 luni calendaristice premergătoare lunii producerii riscului asigurat, venit din care au fost calculate și achitate contribuții individuale de asigurări sociale.

În conformitate cu prevederile Legii nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale, angajatorii sunt responsabili de calcularea și achitarea în termen a contribuțiilor de asigurări sociale. Totodată art. 30 din Legea vizată identifică în mod expres că, contribuțiile datorate bugetului asigurărilor sociale de stat constituie obligații fiscale ale contribuabilului și urmează a fi stinse conform Codului Fiscal.

Codul Fiscal al Republicii Moldova - articolul 170, prevede că, stingerea obligației fiscale se face: prin achitare, anulare, prescripție, scădere, compensare sau executare silită.

La caz, întreprinderile la care este angajată și a obținut venituri pe parcursul anilor 2021 și 2022, până a se afla în concediu de maternitate, prestează activități de export de cereale și transport internațional de mărfuri, activități ce generează acumularea TVA la import și restituirea acesteia contribuabilului conform prevederilor legislației fiscale în vigoare.

A menționat că, la începutul lunii februarie 2022, a decedat contabilul întreprinderii „TDS Trader”s SRL, Zolotin Ludmila, din care considerente verificarea suplimentară a tuturor documentelor contabile, prezentarea dărilor de seamă, cât și confirmarea prin control fiscal a sumelor TVA ce urmau a fi restituie din buget, a fost efectuată într-un interval de timp mai îndelungat.

După finalizarea verificării tuturor documentelor contabile, prezentarea dărilor de seamă corectate și restituirea TVA din buget, de către angajator au fost stinse prin compensare obligațiunile fiscale aferente bugetului inclusiv și contribuțiile la bugetul asigurărilor sociale de stat.

A menționat că, urmare a circumstanțelor de fapt și de drept expuse mai sus, consideră întemeiată cererea sa de a include în baza de calcul a indemnizației de maternitate, pentru perioada 01 martie 2022 – 04 iulie 2022, veniturile reale obținute în lunile ianuarie-februarie anul 2022, din care au fost calculate și achitate și contribuțiile de asigurări sociale stabilite de legislație.

Ca dovadă a prezentat dările de seama privind reținerea impozitului pe venit, a primelor de asigurare obligatorie de asistenți medicală și a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii calculate - IPC 21- prezentate de către ambii angajatori pentru lunile ianuarie - februarie 2022 cât și extrasele din conturile curente ale contribuabililor S.C. „TDS & Co” SRL și TDS „Traders” SRL, precum că nu sunt datorii la Bugetul asigurărilor sociale de stat, compartiment - contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii.

Șaranuț Corina a solicitat anularea parțială a deciziei CNAS nr. 2022/91/1/21730 din 08 aprilie 2022 privind stabilirea indemnizației de maternitate, obligarea CNAS de a modifica cuantumul salariului utilizat la calcularea indemnizației pentru lunile ianuarie - februarie 2022 (ianuarie 2022 – 44 000 lei, februarie 2022 – 44 000 lei), venituri salariale din care au fost calculate și achitate de către angajatori contribuții individuale de asigurări sociale, cu recalcularea indemnizației de maternitate și a bazei de calcul.

Prin hotărârea din 27 martie 2023 a Judecătoriei Chișinău sediul Râșcani, acțiunea înaintată de Șaranuț Corina, a fost admisă.

S-a anulat decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale (oficiul teritorial Centru) cu nr.2022/91/1/21730 din 08 aprilie 2022 și s-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să emită actul administrativ favorabil prin care să modifice cuantumul salariului utilizat la calcularea indemnizației pentru lunile ianuarie-februarie 2022: ianuarie 2022 – 44 000 lei; februarie 2022 - 44 000 lei ca venituri salariale din care au fost calculate și achitate de către angajator contribuții individuale de asigurări sociale, cu recalcularea indemnizației de maternitate și a bazei de calcul.

Nefiind de acord cu hotărârea instanței de fond, la 31 martie 2023, Casa Națională de Asigurări Sociale, a declarat apel împotriva hotărârii din 27 martie 2023 a Judecătoriei Chișinău sediul Râșcani, solicitând casarea hotărârii cu emiterea unei noi decizii prin care acțiunea să fie respinsă ca neîntemeiată.

Prin decizia din 31 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale împotriva hotărârii din 27 martie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani.

Pentru a decide astfel, instanța de apel a notat că, instanța de fond corect a stabilit că, la achitarea către reclamantă a indemnizației de maternitate, nu s-au luat în calcul lunile ianuarie-februarie 2022: ianuarie 2022 – 44 000 lei; februarie 2022 - 44 000 lei, ca venituri salariale din care au fost calculate și achitate de către angajator contribuții individuale de asigurări sociale.

Or, acest fapt se confirmă prin dările de seama privind reținerea impozitului pe venit, a primelor de asigurare obligatorie de asistenți medicală și a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii calculate - IPC 21- prezentate de către ambii angajatori pentru lunile ianuarie - februarie 2022 cât și extrasele din conturile curente ale contribuabililor S.C. ”TDS & Co” SRL și ”TDS Traders” SRL, precum că nu sunt datorii la Bugetul asigurărilor sociale de stat, compartiment - contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii. (f.d. 10-25)

Curtea de Apel Chișinău a constatat faptul că, instanța de fond a ajuns la o concluzie corectă, invocând că este întemeiată cererea formulată de Corina Șaranuț de a include în baza de calcul a indemnizației de maternitate, pentru perioada 01.03.2022 - 04.07.2022, veniturile reale obținute în lunile ianuarie-februarie anul 2022 (S.C. „TDS & Co” SRL și „TDS Traders” SRL), din care au fost calculate și achitate și contribuțiile de asigurări sociale stabilite de legislație, or, neprezentarea de către angajator a declarațiilor privind achitarea contribuțiilor de asigurări sociale, nu pot fi imputate salariatului, de vreme ce responsabilitatea de a vărsa sumele respective și sancțiunile pentru inacțiunile date o poartă în exclusivitate angajatorul.

Curtea de Apel Chișinău a respins ca neîntemeiate argumentele apelului că, instanța de fond nu a elucidat pe deplin circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzei și a aplicat eronat normele de drept material.

Or, analizând conținutul hotărârii contestate, Completul judiciar reține că hotărârea primei instanțe este una legală, motivată și bine argumentată, făcând referire la normele de drept material și procedural, dând o apreciere probelor prezentate de către părți, determinând circumstanțele care au importanță pentru soluționarea cauzei, apreciind corect caracterul raportului juridic dintre părți, aplicând legea aplicabilă soluționării cauzei și admisibilitatea acțiunii, având o motivație și o analiză clară.

Curtea de Apel Chișinău a constatat că, prima instanță a dat o apreciere obiectivă și justă probelor administrate, a constatat și elucidat pe deplin toate circumstanțele care au importanță pentru soluționarea pricinii și corect a aplicat normele de drept material și procedural, adoptând o hotărâre legitimă în corespundere cu cerințele legii, astfel temeiuri pentru admiterea apelului nu sunt.

La 17 noiembrie 2023, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus de recurs nemotivat împotriva deciziei din 31 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel, cu pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

La 03 ianuarie 2024, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus de recurs motivat.

În motivarea recursului a indicat că instanța de apel a dat o interpretare arbitrară materialelor dosarului și cadrului normativ pertinent speței, reiterând argumentele invocate în instanțele ierarhic inferioare.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că: prin Legea nr.246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023), a fost modificat cadrul normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție, inclusiv Cartea a III a „Procedura contenciosului administrativ”, Capitolul V „Procedura de recurs” din Codul administrativ, în special ce vizează prevederile cu privire la depunerea cererii de recurs, termenul depunerii, temeiurile recursului și procedura examinării acestuia.

Totuși, art. XI alin. (3) din Legea nr.246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023), prevede că recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

În conjunctura enunțată, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, la examinarea admisibilității recursului, va aplica prevederile Codului administrativ în redacția în vigoare la data declarării recursului.

În conformitate cu art.244 alin.(1) din Codul administrativ (în redacția legii în vigoare până la operarea modificărilor prin Legea nr.246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023), hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

Cu referire la termenul recursului:

Conform art. 245 alin.(1) și (2) din Codul administrativ (în redacția legii în vigoare până la operarea modificărilor prin Legea nr.246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023), recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic.

Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

În speță, Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei contestate la 31 octombrie 2023 în ședință publică.

Din materialele dosarului rezultă că, instanța de apel a notificat recurentului decizia motivată la data de 27 decembrie 2023, prin intermediul poștei electronice, fapt ce se confirmă prin comunicările anexate la fila dosarului 96/97

Casa Națională de Asigurări Sociale, a depus recurs nemotivat la 17 noiembrie 2023, iar recursul motivat la 03 ianuarie 2024.

Astfel, recursul este depus cu respectarea prevederilor art.245 din Codul administrativ (în redacția legii în vigoare până la operarea modificărilor prin Legea nr.246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023).

La 08 februarie 2024, Șaranuț Corina, reprezentată de avocatul Grosu Adrian, a depus referință, asupra recursului declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale prin care a solicitat declararea acestuia inadmisibil.

Examinând temeiurile invocate în recursuri în raport cu materialele cauzei, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră recursurile inadmisibile, din următoarele motive.

În conformitate cu art.246 alin.(1) din Codul administrativ (în redacția legii în vigoare până la operarea modificărilor prin Legea nr.246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023), Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs.

Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, iar în acord cu alin.(2) din art.246 din Codul administrativ, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f).

Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

În această ordine de idei, completul de judecată remarcă că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevolutiv al recursului dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare ex officio a erorilor de drept.

Completul de judecată notează că, pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus.

Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art.245 alin.(2) din Codul administrativ (în redacția legii în vigoare până la operarea modificărilor prin Legea nr.246 din 31 iulie 2023 (în vigoare din 01 septembrie 2023)).

În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

De asemenea, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ.

Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut.

Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct.38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct.230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct.85).

Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct.45).

Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem (cauza Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p.141,§39). 7 La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6§1 (cauza Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, §31, Seria A, nr.212-A).

În circumstanțele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale.

În conformitate cu art. 230 și art. 246 din Codul administrativ, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Recursul depus de către Casa Națională de Asigurări Sociale, se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Diana Stănilă

Ion Malanciuc